

εγλιστρώντας γι' άλλη μια φορά από τη ζώνη του λυκόφωτος, ο Λουκιανός Κηλαηδόνης ανηφορίζει μεθαύριο στο λόφο, για να μας τραγουδήσει τα καλά του τρακαρίσματα...

Του ΦΩΤΗ ΑΠΕΡΓΗ

Πρέπει να 'ναι η τρίτη συνέντευξη με τον **Λουκιανό Κηλαηδόνη**, που αρχίζω περιγράφοντας την κάθοδο στο σπούντι του. Μόνο που αυτή τη φορά, η υπόθεση διαδρομής στο γυάλινο κτίριο δεν είναι πλέον σκοτεινή. Η **Εθνική Τράπεζα** έχει φωτίσει το διάδρομο, που μου φαινόταν μυστικός και δαιδαλώδης, και τα γραφεία του ασφαλιστικού της τμήματος έχουν σχηματίσει έναν ασφαιρικό κύκλο υγιειάς γύρω από το διαμέρισμα του «φτωχού και μόνου κάουμποϊ». Ακαπνος πια, όπως άλλωστε κι ο **Λούκι Λουκ**, παρότι ο χάρτινος ήρωας δεν έκανε πρόπερι τριπλό μπάιπας, ο τροβαδούρος παραμένει κατά τα άλλα ίδιος. Ίσως ωριμότερος, όπως θα δείτε, κι ως εξακολουθεί να αιωρείται ανάλαφρος πάνω απ' το **Μανχάταν**, έτσι που μένει πάντα φωτισμένο στη γιγαντοσφίρα, πίσω απ' το γυαλιστερό του πιάνο. Θα τα κουβαλήσει, λέει, και τα δύο, μεθαύριο βράδυ στο **Λυκαβηττό**, μαζί με τον κόκκινο καναπέ και με κάμποσα άλλα πράγματα του. Κάθε συναυλία του στο λόφο είναι διαφορετική. Ετσι κι αυτή θα μοιραστεί σε κάποιες ενότητες, που θα μας φανούν γνωστές, αλλά συγχρόνως άγνωστες.

«Μόνο στην ιδέα ότι θα ξαναπαίζω τη «**Ρίτα**» και τον «**Καουμποϊ**» μου ερχόταν πανικός», λέει ο ίδιος. «Η **Αννα (Βαγενά)** είχε φαγωθεί εδώ και καιρό να ξαναβάλω τα τραγούδια

Ο Κηλαηδόνης με τη Σεβρολέτ, που του πρόσφερε... το καλό τρακαρίσμα

πριν από την «**Πόλη μας**». Εγώ τα θεωρούσα πρωτόλεια. Ο,τι είχα να πάρω από αυτά, το είχα πάρει στην επόμενη δουλειά μου. Τελικά, όμως, αποφάσισα ότι πράγματι θα είχε ενδιαφέρον γ' ακουστεί αυτό το άγνωστο υλικό, που βάζω τα βράδια και ακούν οι φίλοι. Ας πούμε: μια σκοτεινή πλευρά μου είναι η διαφημιστική της αρχής της δεκαετίας του '70. Ο **Βακιρτζής** μ' έβαλε στο κόλπο. Και συνεχίζω ακόμη. Τώρα, βέβαια, βγήκαν νεότεροι που τα κάνουν κομπιουτέρε στο σπίτι και με φωνάζουνε σπανιότερα. Γιατί εγώ έπαιρνα μουσικούς και μάλιστα καλούς. Ητανε καλά λεφτά για όλους μας. Κι ήταν κι ένα μάθημα. Χάρη σ' αυτό το χαϊκού του τραγουδιού, έμαθα να δουλεύω γρήγορα και να πετάω τα περιπτώ. Διότι, τι είναι το τραγούδι; Σωστά οργανωμένος χρόνος είναι. Τόσο, που ν' αντέχει στην επανάληψη. Το «**Yesterday**» των **Μπιτλς** είναι όλο κι όλο δυο λεπτά. Αλλά θα τ' ακούμε χρόνια.

—**Εσύ πώς οργανώνεις το χρόνο σου;**
«Κατ' αρχήν δεν γράφω μεμονωμένα τραγούδια. Κάποια στιγμή αποφασίζω ότι θ' αρχίσω καινούρια δουλειά. Αγοράζω, λοιπόν, δυο κουτιά άγραφες κασέτες, Λευκά μπλοκ από τον

Το καλό τρακαρίσμα
Μια άλλη, λιγότερο «σκοτεινή πλευρά» του, που θα μας δείξει μεθαύριο, είναι αυτή με τις ανέκδοτες ερμηνείες

ΤΥΡΑ ΠΙΑ...

Τώρα πια, δεν βλέπωσθε τώρα πια. Η στερνή σου ή μαγιά μέρα νύχτα με καίει. Ξέρω - σάν και μάς δυο παιδιά, που δεν βρίσκουν καρδιά να ρωτήσουν τι φταίει Ξέρω - σάν και μάς δυο παιδιά, που δεν βρίσκουν καρδιά για στερνό «έχε ζειά».

Βασίλειφε πιά, με παίρνει βαθεία τό 'ίδιο παραπονο πάλι βασίλειφε πιά, και μένει βαθεία να καίει 'εκείνη ή φωτία

Τώρα πια, δεν βλέπωσθε τώρα πια. Το στερνό σου φίλι μέρα νύχτα με καίει. Ξέρω - σάν και μάς δυο παιδιά, πώς θα πούν μια θροσούα το στερνό «έχε ζειά».

K. Κινδώνης

Ενα από τα τραγούδια του Λουκιανού, έτσι όπως τα είχε δώσει το '69 στον **Τάκη Λαμπρόπουλο** της **Κολούμπια**, για να τα κάνει δίσκο. Η ζωγραφιά είναι του αδελφού του **Κώστα**, που δεν ζει πια, και η καλλιγραφία της δέσας του **Ελένης Βαλεντί**

Ο Λουκιανός, το 1962, ναυτικός, στην πλατεία του Αγίου Μάρκου στη Βενετία: «Μ' άρσε η ιδέα να μπαρκάρω, γιατί είχε περπέτια. Είχε ζύλο στα μπαρ, είχε κορίτσι σε κάθε λιμάνι. Μπαρκάρω, λοιπόν, σ' ένα κρουαζιερόπλοιο. Όταν, όμως, μου είπαν, ότι το πλήρωμα κυκλοφορεί μόνο κάτω, και δεν πρέπει καν να συναντιέται με τους πλούσιους Κεντροευρωπαίους με τις γκόμενες, δεν μ' άρσε καθόλου. Και δραπέτευσα. Όπως, αργότερα, από την Αρχιτεκτονική. Παρατήθηκα το ίδιο απόγευμα που 'πασα δουλειά. Ετσι έζησα εγώ. Με το ένστικτο. Πρώτα έπαιρνα μια απόφαση και μετά έλεγα "τι σφείλω; Στείλτε μου το λογαριασμό"»

της **Φλέρης Νταντανάκη** κ.ά. «Επειτα με τα συγκλάκια: «**Κοίταξε να δεεις**», «**Ο δραγουμάνος του θεζύρη**» κ.λπ. Άλλη ενόπτια είναι τα «**Μικροαστικά**» και το «**Απλά μαθήματα πολιτικής οικονομίας**». Τέτοια είναι η «**Μέντια Λουζ**» και οι «**Υδράργυροι**» - **Οι «Υδράργυροι»** τι είναι;

«Κάτι μικρά αφηγήματα που είχα βγάλει το '75 μόλις, σε 300 αριθμημένα αντίτυπα, κι έπειτα σε έκδοση κανονική από τη «**Γνώση**». Αγωνιστά».

—**Άλλο;**
«Τα αδικημένα τραγούδια. Που παίχτηκαν ελάχιστα ή καθόλου στο ραδιόφωνο. Όπως το «**ΒΗ 4530**».

—**Τίτλος είναι αυτό;**
«Από την πινακίδα του αυτοκινήτου που 'χα τρακάρει. Αυτό ήταν το πρώτο, το καλό τρακαρίσμα, που μου 'βγαλε τραγούδι. Γι' αυτό, όταν ξανατρακάρω, είπα «όχι ρε γαμή! το αυτό το τραγούδι το 'χω γράψει» και λιποθύμησα. Τελικά, κι αυτό το μελοποίησε ο **Διονύσης (Σαθδόπουλος)** στο «**Περαστικά Λουκιανέ**».

—**Εχεις ακόμα το αμάξι;**
«Έχω εδώ την τρακαρισμένη πόρτα. Την κρατάω, γιατί έχει γραμμένη στη γούβα της όλο τον ήχο, αυτό το ντουπ. Ευτυχώς, αυτά τα παλιά αμερικάνικα είχαν μια μπάρα από μέσα, αλλιώς ήμουνα γεια σου».

—**Τι αμάξι ήταν;**
«Μια σπορ **Σεβρολέτ**. Την έχω κάπου και σασπίζει, γιατί «τ' αντρεϊωμένου τ' άρματα δεν πρέπει να πουλιώνται/ μόν' πρέπει τους στην εκκλισιά κι εκεί να λειπουργιώνται».

—**Είναι ένα από κείνα τα φετιχ**

που όλοι ονειρεύονται, αλλά ελάχιστα αποκτούν.

«Μα κι εγώ, 20 χρόνια αργότερα από τότε που τ' ονειρεύομαι, το απόκτησα. Το φανταζόμουν το '58- '60 να τρέχει στην παραλιακή με πέντε ξανθούλες γ' ανεμίζουν. Και το '80, ακόμα το φανταζόμουν. Θυμίσαι στο «**Πάμε μια βόλτα στη Βουλιαγμένη**», που λέω «είναι κι η νύχτα ζεστή/ πάμε και θα 'χω τη σκεπή ανοιγμένη/ είναι κι οι δρόμοι ανοιχτοί»; Ε, γι' αυτό το γαμημένο το 'γραψα. Τ' άφρασα, τελικά, έξι χρόνια μετά».

Μεγαλώνοντας...

Φίλες από τότε, η **Αφροδίτη Μάνου** και η **Μαρία Δημητριάδη**, θα τον συντροφεύσουν στο Λυκαβηττό. Το ίδιο κι η **Αγνή** και η **Ιωάννα Κουρτσόγλου**, που είχε συμμετάσχει στα «**Μικροαστικά**». Κι ακόμα, «κάποιοι φίλοι απρόβλεπτοι. Ο,τι κάτσει». Θα τον βοηθήσουν και σε κάποια θεατρικά, κάποια κινηματογραφικά απ' το «**Θεσσαλικό Θέατρο**», το **ΚΘΒΕ** κ.ά. Αλλά την τελευταία ενόπτια θα

ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ

Τό αεροπλάνο ήταν από ζύλο και χρωματιστό πανί και ήταν ανοιχτό από πάνω. Σάν μιλάει παράτα που ταξίδευε. Άπογευματάκι φτάσαμε στὰ Σαχαραροπλαστεία που βρισκόταν σ' όλες τις κορυφές των Άλπεων δίπλα στὸν γκερέμ. Χωρίς νὰ κατεβούμε παίρναμε μεγάλα παγωτά, κυρίως φράουλα και φρούτα. Πετούσαμε μέσα ἀπὸ χαράδρες μπλέ, άσπρες και ρόζι. Ἡ νύχτα μάς βρήκε πάνω ἀπὸ τὸν κάμπο με τὰ μπουστάνια. Ἦταν ἕλος ὁ κάμπος ἐκεῖ, παρέες-παρέες. Εἶχαν ἀνάψει φωτιάς και τραγουδοῦσαν παντοῦ τὸ ἴδιο τραγούδι. Ὅπως περνούσαμε μάς δινανε καρπούζια και ροδάκινα. Τὸ αεροπλάνο κάθισε μαλακά πάνω στὴς καλαμκούδες. Πηδήξαμε ὀλο κάτω και τρέξαμε νὰ βρούμε τοὺς γνωστούς που εἶχαμε δεῖ ἀπὸ πρὶν.

Κάποιοι από τους «Υδράργυρους» κείμενα που ο Λουκιανός είχε εκδώσει το '75

Ἡ μοτοσυκλέτα εἶχε ἕνα μεγάλο κενὸ ἐκεῖ που κάποτε βρισκόταν ἡ μηχανή της. Τὸ ἴδιο κενὸ εἶχα κι ἐγὼ, στὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ στήθους μου. Ἄνεθρα και ἄρχισα νὰ τρέχω, ἔχι πολύ γρήγορα, πρὸς τὴν παραλία με τις παλιές ἔρημες καμπίνες. Ἐνωῦθα πολὺ ἄσπρη, ἔτσι ὅπως τὸ ἀέρομα περνοῦσε ἀπὸ μέσα μου και με δρόσιζε. Ἐφύσα στὸ κέντρο με τὴν ἔξέδρα πάνω στὴ θάλασσα και πέρασα ἀρκετὴ ὥρα κοιτάζοντας τὸ βυθὸ που ἦταν ἄμμος. Κατὰ τις πέντε, στὴν καταβρεγμένη πλατεία κάτω ἀπ' τὴ μεγάλη γιγὴ πέντε, ἄρχισα νὰ παίζω ἡ φιλαρμονική με τὰ γυάλινα πνευστά. Ὅταν βαρέθηκα, ἀνέβηκα πάλι στὴ μοτοσυκλέτα και ἄρχισα νὰ τρέχω δίπλα στὴ θάλασσα πάνω στὴ ζεστὴ ἄμμο, ὥσπου χάθηκα.

Η ΧΕΙΡΟΒΟΜΒΙΔΑ

Ἦμουν ξεπλωμένος στὸ κρεβάτι, δταν ἔκουσα τὸ αὐτοκίνητο που σταμάτησε κάτω ἀπ' τὸ σπῆτι. Ἄνοιξαν οἱ πόρτες κι αὐτὸ που βγήκαν μιλῶσαν ἄρκετὰ δυνατὰ, γιὰ νύχτα καλοκαιριῶ. Ἐνωῦσα ἀρκετὴ ἄνεμα, γιὰ νύχτα καλοκαιριῶ. Ἐνωῦσα ἀρκετὴ ἄνεμα, γιὰ νύχτα καλοκαιριῶ. Ἐνωῦσα ἀρκετὴ ἄνεμα, γιὰ νύχτα καλοκαιριῶ. Ἐνωῦσα ἀρκετὴ ἄνεμα, γιὰ νύχτα καλοκαιριῶ.

μια έναν άνθρωπο με χιούμορ και ζωντάνια. Η **Αλίκη** είχε ένα πείσμα κόντρα στο χρόνο, κόντρα στην ίδια την πραγματικότητα. Και τα κατάφερε».

—**Για σένα τι άλλαξε, όταν κινδύνευες;**
«Κατ' αρχήν αισθάνομαι ότι πέρασα τη γραμμή και ξαναγύρισα. I walked the line. Το ξέρεις το τραγουδάκι».

—**Οχι.**
«Καμπίκο είναι. Το λέει ο **Τζόνι Κας** σε μια ταινία που ο **Γκρέ-**

είσαι αυτός που ήσουν. Οτι είσαι πολύ ρετρό πια.
«Έχουν δικιο. Πηγαίνω ὀλο και πιο πίσω ξεκαθαρίζοντας προσωπικούς λογαριασμούς».

—**Πραίο άλλοθι...**
«Ακου: το «**Φιφτις και Ξερό ψωμί**» ήταν ένα διάλειμμα ανάμεσα στα «**Κακά παιδιά**» και τον «**Μαραγκό**». Το «**Αχ πατριδα μου γλυκιά**» είναι πάλι ένα διάλειμμα ανάμεσα στον «**Μαραγκό**» και σε ό,τι ακολουθήσει, που θα 'ναι πάλι μια προσωπική δουλειά. Είναι σαν να γυρίζω μια ταινία φιξόν και μια νοκιμαντέρ. Τι να κάνω; Να ξεχάσω ὀ,τι κουβαλάω και ν' αρχίσω να γράφω μουσική, που δε θ' αναγνωρίζει κανείς; Καθένας έχει τη μυρωδιά του και γι' αυτό τον αγαπάμε ή τον μισούμε. Λένε ότι μερικοί σκηνωθές κόνουν σ' ἄλλους τὸν ζωῆ την ἴδια ταινία. Ε, ἴσως κι ἐγὼ νὰ κάνω τὸ ἴδιο τραγούδι».

—**Τα τελευταία χρόνια τι σ' έχει ερεθίσει περισσότερο με μελοποιήσεις;**

—**Πρες είναι να μας πεις ότι θα 'θελες να είσαι άλλος, όπως ο Γούντι Άλεν κι ο Σαθδόπουλος.**
«Εγὼ εἶμαι αὐτὸς ακριβῶς, που με πείσμα ἄρχισα νὰ φτιάχνω ἀπὸ 14 χρονῶν. Τότε ἦμουν χοντρός και κοντός και ἤθελα νὰ γίνω ψηλός και αδύνατος και νὰ μ' αγαπάνε τα κορίτσια. Εφταξω, λοιπόν, ἕνα διάβολο, που κατὰφερε νὰ εξαφανίσει τὸ δημιουργὸ του. Ετσι, εἶμαι ἦδη ὁ ἄλλος».

—**Τα τελευταία χρόνια, βέβαια, σε μέμφονται ότι**

Πρόβα με τον Γιάννη Σπυρόπουλο, στο τρένο για Λάρισα - το '75 ή '76 - για συναυλία για χάρη του Θεσσαλικού Θεάτρου

«Ἡ πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμοῦ. Ἀκόμα παρακολουθῶ την ιστορία αὐτὴ με ὀρθώνοντα μάτια».

—**Και από τα δικά μας;**
«Οἱ πολὺ σημαντικοὶ ἄνθρωποι που χάσαμε μαζεμένους τα τελευταία χρόνια. Ὁ **Χατζιδάκης**, ὁ **Γκάτσος**, ἡ **Μελίνα**, ὁ **Ελύτης**, ὁ **Γεννηματάς...** Ἡ **Βουγιουκλάκη** ἀν ἔλξει. Με ποια σειρά να τους βάλω...»

—**Μερικοί θα παραξενευτοῦν που δάζεις και τη Βουγιουκλάκη ανάμεσά τους.**

«Δεν πειράζει. Τη γνώρισα πέρσι στὴν **Κύπρο** και ἐκτί-

—**Σε σόκαρε η εγχείρησι;**

«Τὸ προηγούμενο βράδυ, πριν φύγουν οἱ **Αννα** και κάποιοι φίλοι ἀπ' τὸ δωμάτιο, τοὺς τραγουδοῦσα «τὸ τελευταῖο βράδυ που ἀπέμει το περνῶν/ κι ὅσοι με πίκραναν πολὺ/ τώρα που φεύγω ἀπ' τὴ ζωὴ/ ὅλους τοὺς συγχωρῶνῶ». Δεν το πίστευα, βέβαια, πολὺ. Τὸ ἐπόμενο πρωῆ με πήγαν στὸ χειρουργεῖο μισοαναρκωμένο και νὰ σου γύρω μου τὸ τιμ του **Γιακούμη**. Ερχεται ὁ αναισθησιολόγος, κοιτάει μια πέτρα πηκρούαζ, που εἶχα στὸ λαιμό, με αλυσίδα κολλημένη ἀπὸ χρυσοσόχο, που δεν ἐβγαίνε με τίποτα, και μου λέει: «Τι το θέλετε αὐτό»; «For luck», του απαντῶ. «Τώρα δεν το χρειάζεστε», μου λέει. «We are the best!». Και παίρνει ἕνα ψαλιδί και τὸ κόβει. «Ακούστε», του λέω. «Εγὼ ἔκανα ὀ,τι μπορούσα γιὰ νὰ φτάσω ὠς ἐδῶ. Εσεῖς κάντε ὀ,τι μπορείτε γιὰ νὰ φύγω».

—**Τὸ πρώτο που σκέφτηκες, ὅταν ἔξηνες;**

«Ὅτι μάλλον τὴν κάναμε. Σε λίγο εἶδα και τὸν **Γιακούμη** και τὸν ρώτησα πῶς πήγαμε. «Excellent!», μου λέει. «Excellent». Δύο φορές. Ε, τότε, λέω, πράγματι τὴν κάναμε».

«Ἡ πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμοῦ. Ἀκόμα παρακολουθῶ την ιστορία αὐτὴ με ὀρθώνοντα μάτια».

—**Και από τα δικά μας;**
«Οἱ πολὺ σημαντικοὶ ἄνθρωποι που χάσαμε μαζεμένους τα τελευταία χρόνια. Ὁ **Χατζιδάκης**, ὁ **Γκάτσος**, ἡ **Μελίνα**, ὁ **Ελύτης**, ὁ **Γεννηματάς...** Ἡ **Βουγιουκλάκη** ἀν ἔλξει. Με ποια σειρά να τους βάλω...»

—**Μερικοί θα παραξενευτοῦν που δάζεις και τη Βουγιουκλάκη ανάμεσά τους.**

«Δεν πειράζει. Τη γνώρισα πέρσι στὴν **Κύπρο** και ἐκτί-

—**Σε σόκαρε η εγχείρησι;**

«Ὅτι μάλλον τὴν κάναμε. Σε λίγο εἶδα και τὸν **Γιακούμη** και τὸν ρώτησα πῶς πήγαμε. «Excellent!», μου λέει. «Excellent». Δύο φορές. Ε, τότε, λέω, πράγματι τὴν κάναμε».

Τ' αντρεϊω μένου η Σεβρολέτ